

Kuusipäiväinen työviikko akavalaisten arkea

Teksti: Ulla Aitta ja Päivi Knuutti, AKAVA

■ *Lähes joka toinen ilmoittaa, ettei hänen työnantajansa rekisteröi tehtyjä ylityitä. Työsuojelupiirien tietojen mukaan joka viidennessä työpaikassa työaikakirjanpito puuttuu kokonaan tai ainakin on puutteellinen. Työaikapankkiaan ei itsestään auta, sillä useammalla kuin joka kolmannella akavalaisella on ollut vaikeuksia nostaa työaikapankkiin säästämäänsä työaika.*

Akavalaisten ylityöiden määrissä ja ylityitä tehneiden osuuksissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia viimeisten vuosien aikana.

Kaksi kolmesta (62 %) vastaajasta ilmoitti tehneensä ylityitä viikolla 43. Joka toinen vastaaja pystyi ilmoittamaan tekemiensä ylityötuntien lukumäärän. Yksi kymmenestä ilmoitti tehneensä ylityitä, mutta katsoi, ettei pysty arvioimaan tarkkaa tuntimäärää.

Ilmoitettuja ylityötunteja kertyi kokopäivätyössä oleville akavalaisille keskimäärin 7,2 viikkotuntia. Miehillä ylityötunteja oli kertynyt 8,3 tuntia ja naisilla 6,1 tuntia. Eniten ylityötunteja oli seurakunnissa (9,9 tuntia) ja valtion hallinnossa (8,5 tuntia) työskentelevillä.

Ammattiaseman mukaan tarkasteltuna eniten ylityitä olivat tehneet rehtorit ja yliopistojen professorit sekä ylimmässä johdossa ja ylemmässä keski johdos-

sa työskentelevät. Näissä kaikissa ryhmissä ylityitä tehneiden osuus nousi yli 80 prosentin ja ylityötunteja oli kertynyt yli 10 tuntia viikossa.

Ylityöiden rekisteröinnissä puutteita

Ylityötuntien rekisteröinti on edellytys ylityöiden korvaamiselle tai työaikatilien käytölle. Yksi kolmesta akavalaisesta ilmoittaa, että työnantaja rekisteröi kaikki tehdyt ylityöt. Lisäksi 13 prosentilla vastaajista työnantaja rekisteröi osan ylityöistä. Vastaajista 44 prosenttia on niitä, joiden ylityötunteja ei työnantajan toimesta rekisteröidä lainkaan.

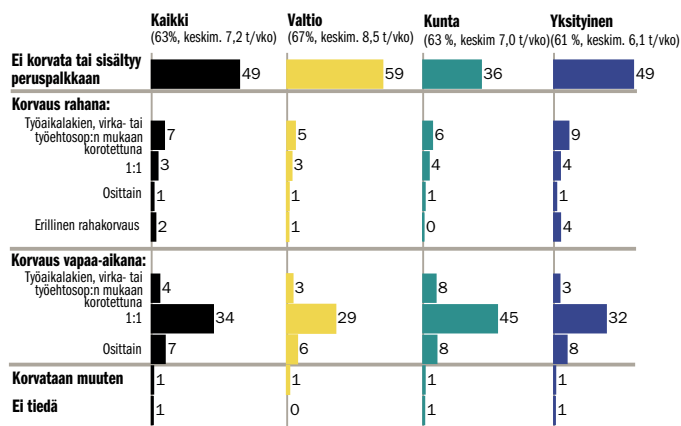
Täsmällisimmin työpaikoilla rekisteröidään päiväkotien opetushenkilöstön sekä toimihenkilötehtävissä ja asiantuntijatehtävissä toimivien ylityötunnit.

Vastaajien itse tekemä omien ylityötuntien rekisteröinti noudattaa hyvin paljon työnantajan kirjaamisen menettelyä. Noin joka kolmas vastaaja kirjaa itse kaikki tekemänsä ylityötunnit.

Lokakuun viikolla 43 ylityitä tehneistä joka toinen ilmoitti, ettei saa ylityöistä korvauksia. Yleisintä korvaamattomien ylityöiden tekeminen oli ollut valtionhallinnon työpaikoilla. Työaikalakien mukaisia korvauksia joko rahana tai vapaa-aikana oli saanut yksi kymmenestä ylityötä tehneestä vastaajasta.

Yleisin korvaustapa tällä hetkellä näyttää olevan korvaus vapaa-aikana yksi yhteen -periaatteen mukaisesti. Tulos viittaa siihen, ettei

Ylityöiden korvaaminen niille, jotka ovat ylityötehtäneet, %
(Ilman C-palkka-asteikon opettajia)

Lähde: AKAVA TMT, kokoaikatyössäolevat, lokakuu 2003

Työaikalakien mukaisia korvauksia joko rahana tai vapaa-aikana on saanut vain yksi kymmenestä ylityötä tehneestä akavalaisesta.

työaikalain tai työ- tai virkaehtosopimusten edellyttämiä korotuksia ole otettu huomioon.

Työaikatilien käyttö yleistynyt

Ylityöiden säästämismahdollisuudet työaikapankkiin ovat selvästi lisääntymässä.

Lähes joka toinen vastaaja (46 %) katsoi, että hänellä on mahdollisuus säästää tekemiään ylityitä. Työaikatilien käyttö näyttää yleistyneen kaikilla työnantajasektoreilla. Niitä suositaan eniten yksityisissä yrityksissä ja kunnissa. Valtionhallinnossa ja seurakunnissa, joissa akavalaiset tekevät pisintä työviikkoa, työaikatilikäytäntö on harvinaisempaa.

Ylityötuntejaan voivat muita useammin säästää toimihenkilöt, alempi keski johto, päiväkodeissa työskentelevät ja asiantuntijatehtävissä toimivat.

Ylityövapaita ei ehditä pitää

Ylityötuntejaan työaikapankkiin säästäneiltä kysyttiin myös säästet-

työnten tuntien käytöstä. Vastaajista 37 prosenttia katsoi, että heillä oli joko säännöllisesti tai toisinaan vaikeuksia käyttää säästämäänsä vapaa-aikaa.

Eniten vaikeuksia vapaiden käytössä oli valtionhallinnossa työskentelevillä. Ammattiaseman mukaan tarkasteltuna ylimmässä johdossa, keski johdossa sekä erittäin vaativissa asiantuntijatehtävissä työskentelevät olivat niitä, jotka muita ryhmiä useammin raportoivat vaikeuksista käyttää säästämäänsä tunteja.

Tiedot perustuvat AKAVAn vuoden 2003 työmarkkinatutkimuksen ennakkotietoihin. Kysely tehdään vuosittain. Työaikojen lisäksi kyselyllä selvitetään akavalaisten sijoittumista työmarkkinoille ja palkkaukseen liittyviä seikkoja. Lomake lähetettiin lokakuussa 2003 postikyselynä kolmen prosentin otoksena kaikkiin 8 869 AKAVAn jäsenjärjestöjen jäsenelle. Kyselyn vastausprosentti oli 50. □